

Finns en åldersberoende skillnad i attityden till sjukskrivning hos brev- och lantbrevbärare?

Anne Engardt
Previa AB
Gamla Rådstugugatan 37
602 36 Norrköping
telefon 011-19 19 20
anne.engardt@previa.se

Handledare Ulf Flodin

Projektarbete vid företagsläkarkursen, Sahlgrenska akademien vid Göteborgs universitet
2007/2008.

Norrköping 080924

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Inledning.....	3
Undersökt grupp.....	4
Metod.....	5
Resultat.....	6
Diskussion.....	9
Litteraturreferenser.....	9

Sammanfattning

Stora förändringar äger rum i sjukskrivningsprocessen i Sverige. Det är känt att andra faktorer än sjukdom och arbetsförmåga påverkar sjukskrivningens längd. Det finns en tro hos många läkare att äldre arbetstagare har en restriktivare inställning till sjukskrivning jämfört med yngre. Detta projektarbete är ett försök att ta reda på om individens ålder påverkar attityden till sjukskrivning.

Syfte

Syftet med studien har varit att undersöka attityder till sjukskrivning och då särskilt undersöka om äldre lant- och brevbärare har en restriktivare inställning till sjukskrivningar jämfört med yngre dito.

Undersökt grupp

4 arbetslag av lant- och brevbärare vid Norrköpings två postterminaler tillfrågades om att delta i enkätundersökning gällande attityder. Sammanlagt besvarade 101 personer enkäten.

Metoder

I samband med arbetsplatsträffar på Posten i Norrköping under maj 2008 genomfördes enkätundersökningen. Frågorna gällande attityd lånades från en tidigare stor attitydundersökning angående sjukskrivning i Sverige. Svaren från enkäten sammanställdes i Excel och utvärderades.

Resultat

Fyra centrala attitydfrågorna redovisas mer ingående utifrån åldersperspektiv. Man noterar ingen skillnad i attityd i tre av attitydfrågorna mellan åldersgrupperna. I en av attitydfrågorna rörande bedömningen av de sjukskrivna noteras att äldre arbetstagare, tvärtemot det förväntade, anger i större omfattning att bedömningen av de sjukskrivna är för sträng. Detta är dock inte statistiskt signifikant.

Slutsats

Sammanfattningsvis kan man inte utifrån denna enkätstudie dra slutsatsen att äldre individer har en restriktivare inställning till sjukskrivningar.

Inledning

En av företagshälsovårdens viktigare och ofta förekommande uppgifter är att bedöma arbetsförmåga hos individer både på kort och lång sikt. Detta innebär att sjukskrivning är en ofta förekommande åtgärd inom företagshälsovården.

Senaste åren har stora förändringar skett och kommer att äga rum i sjukskrivningsprocessen (1) vilket har konsekvenser både för enskilda individer men även för läkaren och dennes ställningstagande till sjukskrivning.

Ovanstående samt kliniska iakttagelsen att äldre individer oftare har en restriktivare inställning till sjukskrivning jämfört med yngre har lett till detta projektarbete.

Syftet med studien har varit att undersöka om äldre lant- och brevbärare har en restriktivare inställning till sjukskrivningar jämfört med yngre dito.

Frågeställningen i studien är om det finns en ålderskillnad i attityden till sjukskrivning bland lant- och brevbärare.

Om äldre individer har en mer restriktiv attityd till sjukskrivning skulle det innebära att företagsläkaren bör vara mera lyhörd för en äldre brevbärare i samband med ställningstagande till eventuell sjukskrivning.

Tidigare attitydundersökningar visar att kön, ålder, bostadsort, utbildningsnivå samt politisk tillhörighet har betydelse för inställningen till sjukskrivning (2).

Med attityd menas i vetenskapliga sammanhang en grundläggande värdering hos individen (3) sidan 84. Uppslagsverk beskriver attityd såsom ”förhållningssätt ... en varaktig inställning som har byggts upp genom erfarenheter och kommer till uttryck genom att man är för eller emot något....I stort sett blir de flesta företeelser i samhällslivet föremål för attityder” (4).

Med ovanstående som utgångspunkter har en enkät genomförts på Posten i Norrköping. De anställda förväntas ha en relativt homogen bakgrund med samma bostadsort, samma arbetsuppgift och sannolikt samma utbildningsnivå. Politiska tillhörigheten efterfrågas inte.

Arbetet som lant- och brevbärare innebär sortering samt utdelning av post och reklam till hushåll på landsbygden (per bil) och i samhället (med cykel och bil) varje vardag. Ett fåtal arbetstagare har enbart innetjänst och bemannar bland annat receptionen för företagspost.

Majoriteten av lant- och brevbärare arbetar vardagar mellan kl 07 – 15, enstaka arbetstagare har kvällstjänstgöring eller tidiga morgonpass.

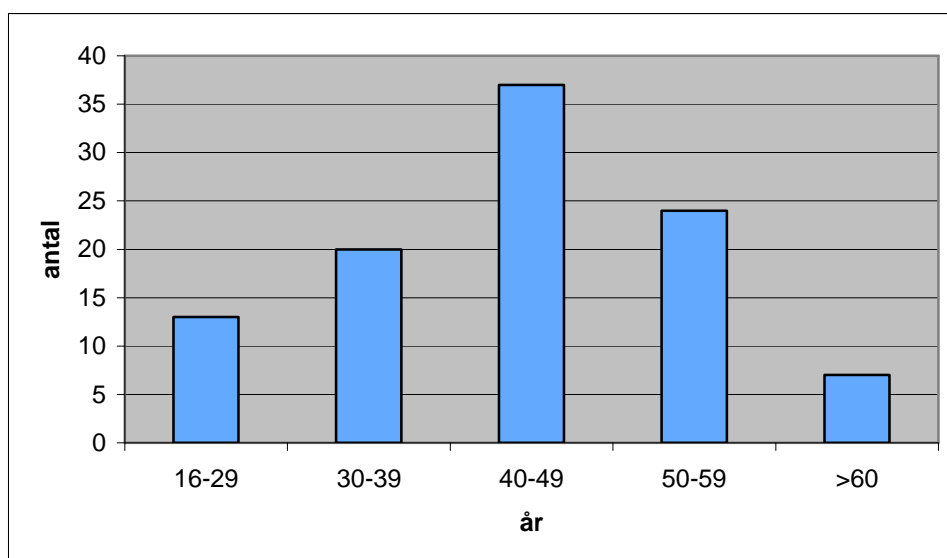
Undersökt grupp

4 arbetslag av lant- och brevbärare vid Norrköpings två postterminaler tillfrågades vid deras återkommande arbetsplatsträff om deltagande i enkätundersökningen. De 4 arbetslagen är valda av arbetsledarna. Man eftersträvade att genomföra enkäten hos cirka 100 personer. Sammanlagt arbetar cirka 200 individer vid posten i Norrköping. Arbetsledningen har vid flertalet tillfällen beskrivit arbetstagarna som lojala och strävsamma.

Av 102 tillfrågade valde 101 att svara på enkäten. Det var sammanlagt 23 (3+4+7+9) individer som inte deltog på arbetsplatsträffarna och därmed inte inkluderades i studien.

Av dessa 101 individer var 36 % kvinnor respektive 64 % män.

Utbildningsnivån varierade där 68 % angav slutfört gymnasium, 24 % slutförd grundskola samt 8 % högskoleutbildning. Åldersfördelningen av anställda vilka besvarade enkäten framgår av figuren nedan.

Figur 1. Åldersfördelningen av anställda vid Posten vilka deltog i enkätundersökningen.

Majoriteten av deltagarna hade långvariga anställningar på Posten: >90 % hade arbetat mer än 6 år och 41 % hade arbetat över 20 år på Posten.

87 % instämde helt eller delvis i påståendet att de trivdes med arbetet, 10 % var tveksamma och resterande 3 % tog avstånd helt eller delvis till påståendet.

Cirka 4 % av de tillfrågade hade sista året varit sjukskrivna eller hade en pågående sjukskrivning. Det är rimligt att flertalet av individerna vilka inte deltog på arbetsplatsträffen var frånvarande pga sjukdom varför man inte utifrån enkäten kan ange sjukalet på denna arbetsplats och detta kan påverka utfallet på attitydfrågorna.

Kunskapsnivå angående sjukförsäkringssystemet var tillfredsställande hos de tillfrågade vilket visar sig genom att en majoritet av deltagarna angav rätt svarsalternativ vad gäller beslutanderätten till sjukpenning (84 % angav rätt svarsalternativ) och nivån på sjukpenningen (74 % angav exakt siffra).

Metod

I samband med arbetsplatsträffarna på Posten i Norrköping under maj månad 2008 presenterades enkäten av författaren till denna studie. Information gavs muntligt och skriftligt om att enkäten är frivillig, anonym samt dess syfte presenterades. Deltagarna gavs möjlighet att ställa frågor.

Redovisning av svaren ges endast på gruppnivå så att inga enskilda individer eller mindre grupper av individer kan identifieras.

Svaren från enkäten sammanställdes i Excel.

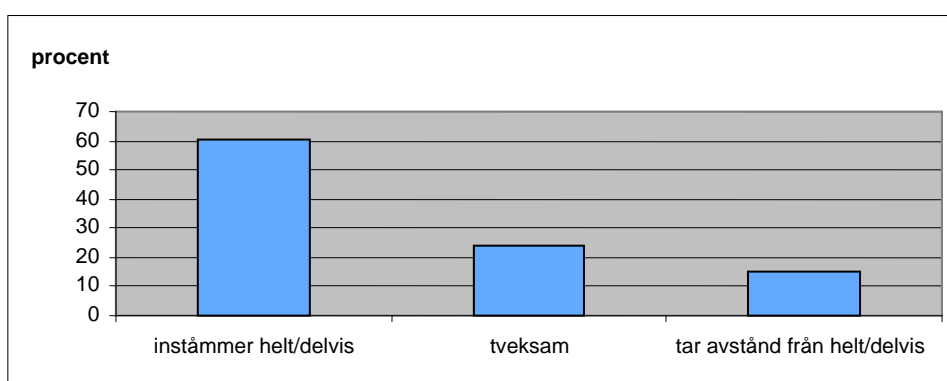
Frågorna gällande attityd lånades från tidigare attitydundersökningar (2) vilka är testade av Statistiska centralbyrån, SCB. Angivna svaren på dessa frågor delades upp utifrån ålder. Deltagarna delas in i tre åldersgrupper: yngre < 39 år, mellangrupp 40-49 år samt äldre >50 år.

Svarsalternativen graderades till: instämmer helt, instämmer delvis, tveksam, tar delvis avstånd samt tar helt avstånd enligt Likertskalan (3).

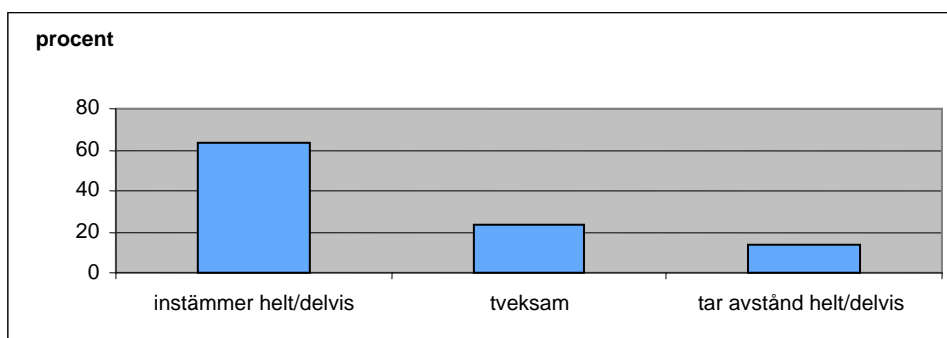
Svaren däremot redovisas med tre alternativ: instämmer helt och instämmer delvis i samma kategori, tveksam samt tar avstånd helt/avstånd delvis gemensamt. Detta för att sammanställningen av resultaten ska var mer överskådligt.

Resultat

Fyra centrala attitydfrågorna redovisas nedan utifrån åldersgrupperna yngre kontra äldre arbetstagare. Den första attitydfrågan ”Sjukpenning ska betalas ut under omskolningstiden till annat arbete om man måste byta arbete pga sjukdom” besvarar 87 % av samtliga tillfrågade att de instämmer helt eller delvis med detta påstående. Vid uppdelning i olika ålderskategorier sågs heller ingen skillnad i svarsmönstret. Vad gäller inställningen till arbetslöshet kontra sjukskrivning ses ingen slående skillnad mellan åldersgrupperna, figur 2 och 3.

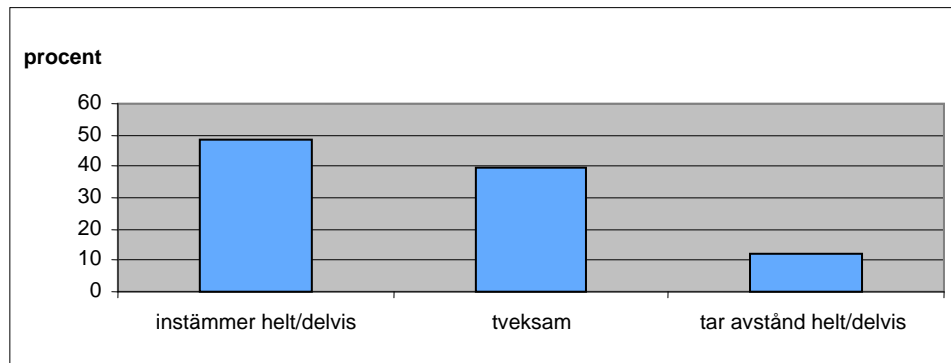

Figur 2. ”Det är bättre att vara sjukskriven i stället för att riskera att bli arbetslös under en längre tid om man inte kan fortsätta att arbeta på sin arbetsplats pga sjukdom” Åldersgruppen <39 år.

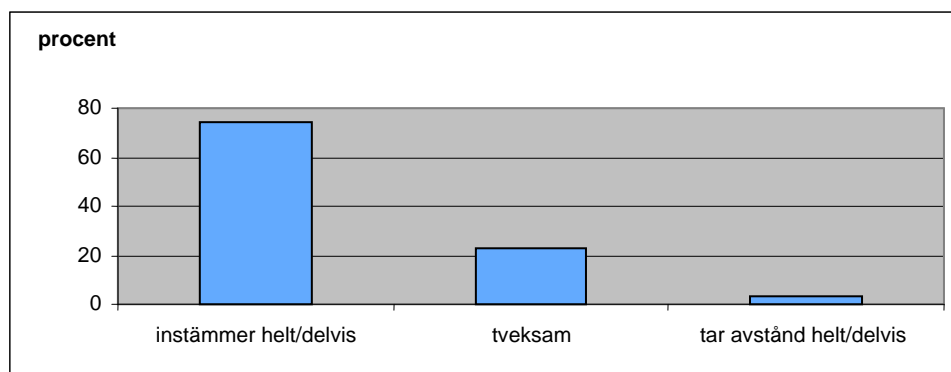

Figur 3. ”Det är bättre att vara sjukskriven i stället för att riskera att bli arbetslös under en längre tid om man inte kan fortsätta att arbeta på sin arbetsplats pga sjukdom” Åldersgruppen > 50 år.

Vid frågan om bedömningen av de sjukskrivna är för sträng ses en klar skillnad i svarsmonstret där gruppen yngre instämmer till knappt 48 % till skillnad mot gruppen äldre vilka instämmer i detta påstående med 74 %, figur 4 och 5. Skillnaden är dock inte statistiskt signifikant.

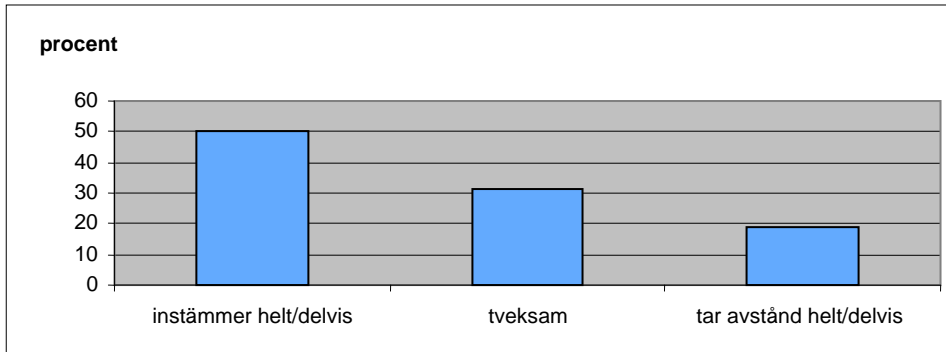
Figur 4. "Bedömningen av de sjukskrivna är för sträng". Åldersgrupp <39 år.

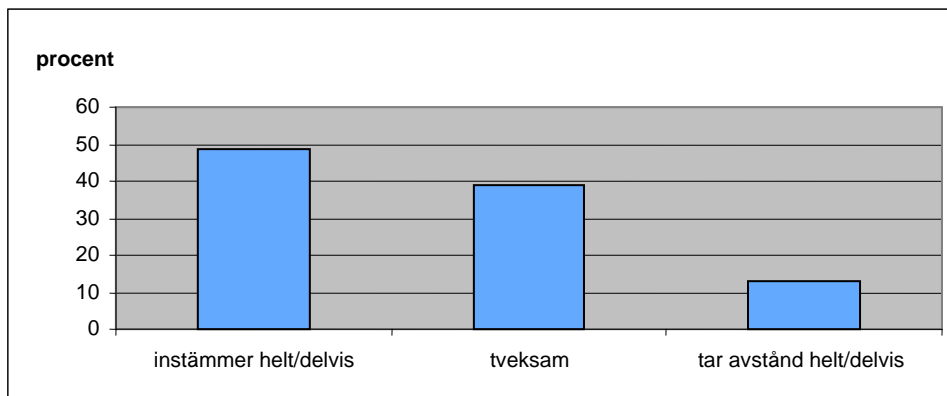
Figur 5. "Bedömningen av de sjukskrivna är för sträng". Åldersgrupp >50 år.

På frågan om fusk med sjukskrivning förekommer ofta svarade 50 % i samtliga ålderskategorier jakande.

Figur 6. "Fusk med sjukskrivning förekommer ofta.". Åldersgrupp <39 år.

Figur 7. "Fusk med sjukskrivning förekommer ofta.". Åldersgrupp >50 år.

Diskussion

Syftet med projektarbetet var att undersöka om det finns en åldersberoende attitydskillnad till sjukskrivning bland lant- och brevbärare. Hypotesen var att äldre lant- och brevbärare har en restriktivare inställning till sjukskrivning.

Tillvägagångssättet att få svar på denna frågeställning var genom att lant- och brevbärare besvarade en enkät där attitydfrågor kring sjukskrivning användes.

Arbetsledningen valde arbetsgrupperna vilket kan ha påverkat utfallet. Bortfallet var cirka 24 personer (19 %) vilket även kan ha påverkat utfallet.

Man noterar små skillnader i svarsalternativen mellan åldersgrupperna i tre av fyra av attitydfrågorna. Tvärtemot vad man förväntade sig angav de äldre brevbärarna att bedömningen av de sjukskrivna är för sträng i högre utsträckning än gruppen yngre.

Tidigare stora undersökningar (2) har visat att äldre individer generellt har en restriktivare inställning till sjukskrivning.

Sammanfattningsvis kan man inte utifrån denna enkätstudie dra slutsatsen att äldre lant- och brevbärare har en restriktivare inställning till sjukskrivningar jämfört med yngre dito.

Litteraturreferenser

1. Effektiv väg tillbaka. Regeringskansliet, Stockholm; 2008.
www.regeringen.se/content/1/c6/10/79/19/06431d60.pdf
2. Palmer E, redaktör. SKA-projektet: Sjukförsäkring, kulturer och attityder – fyra aktörers perspektiv. Stockholm: Försäkringskassan; 2006.
3. Patel R, Davidsson B. Forskningsmetodikens grunder. Tredje upplagan Studentlitteratur; 2003.
4. Nationalencyklopedin Bokförlaget Bra Böcker AB, Höganäs; 1990.